

Continut si forma in operele literare studiate in liceu in lumina conceptelor operationale

In aceasta perioada de modernizare a procesului instructiv-educativ, au existat destui binevoitori care au incercat sa vina in sprijinul absolventilor aflati in pragul examenului de bacalaureat, dar unii dintre ei n-au putut sa se desprinda de obisnuitele comentarii, depunand uneori un efort mare, incercand sa rezume toate textele aflate in variantele de manuale pentru liceu.

Grea si partial inutila truda, fara o lectura facuta chiar de elevii carora li se adresau, deoarece conceptia moderna in abordarea textului literar nu recomanda memorarea mecanica a unor astfel de prezentari, ci formarea unor priceperi si deprinderi de analiza a oricarui text literar sau nonliterar, din autorii recomandati, din alte carti ori din presa cotidiana, la prima vedere, respectand anumite cerinte si incadrandu-se intr-un spatiu dat.

Astfel, elevii insisi devin creatorii comentariului literar, pe care-l vor prezenta in scris, sau oral, in fata comisiei de examinare.

In functie de aceste cerinte, se va modifica radical si modul nostru de acordare a sprijinului viitorilor candidati la examenele de bacalaureat ori admitere in invatamantul superior umanist.

Vom incerca sa va sfatuim cum sa invatati si, aflati in fata unui text la prima vedere, sa nu cautati cu infrigurare prin memorie unele raspunsuri din comentarii ori notite, sau abordari critice pretentioase, cum se mai gasesc, din pacate, in unele carti pentru tineret, ci sa va ordonati notiunile asimilate, de teorie si analiza literara, ca pe niste bunuri ce va apartin si pe care va sprijiniti. Astfel, descifrarea mesajului textului se face in mod creator, iar metoda, odata insusita, va apartine pentru totdeauna.

Conceptia moderna cu privire la studierea literaturii urmareste un scop educativ bine definit: un text, din literatura nationala sau universală, transmite un mesaj estetic si unul educativ. Important este sa intelegem sensul figurat al cuvintelor, incarcatura lor emotiva si sugestiva, fiindca alegerea viitoarelor lecturi se va face in functie de aceasta intelegere.

Cuvantul este elementul de baza al comunicarii si el trebuie perceput ca un instrument eficient de analiza.

Libertatea pe care ne-o dau noile programe scolare pentru bacalaureat, precum si modul in care sunt formulate subiectele pentru admiterea in facultatile umaniste, de-a ne alege, dintr-un numar de scriitori reprezentativi, operele literare studiate in diferitele variante de manuale, ori altele, pe care le-am citit in mod temeinic, din aceiasi autori, pentru a desprinde si aplica diferitele concepte operationale - care includ atat notiuni de estetica si teorie literara, cat si cunostinte despre genuri si specii literare, sensul direct si cel figurat al cuvintelor, structura operei literare, perspectivele constructiei unor texte, partile lui componente, tipuri de personaje si moduri de caracterizare - toate

acestea stabilesc un cadru general, teoretic si practic, de asimilare si comentare a oricarui text, chiar de la prima vedere.

Trebuie sa subliniez faptul ca sensul unor astfel de concepte operationale poate fi mult mai larg decat al acceptiunii lor strict literare, dar, dat fiind caracterul limitat al lucrarii de fata, nu voi face referiri la astfel de variante decat acolo unde sunt absolut necesare.

ACT - Este parte componenta a unei opere dramatice, subdiviziunea cea mai mare, care presupune schimbarea de cadru, de personaje, de actiune, decor si, uneori, de timp.

In genul epic, actul ar corespunde capitolelor sau, cateodata, partilor mai mari ale romanului, cum ar fi in Ion, de Liviu Rebreanu: "Glasul pamantului" si "Glasul iubirii".

De obicei, piesele de teatru au cate patru-cinci acte; in constructia unei opere dramatice, actele reflecta, in general, momentele subiectului: expozitiunea, intriga, desfasurarea actiunii, punctul culminant, deznodamantul.

In unele opere dramatice, actele se mai numesc si canturi, avand cate un motto, ca in drama istorica Razvan si Vidra, de Bogdan Petriceicu Hasdeu, unde intalnim cinci canturi: "Un rob pentru un galben", "Razbunarea", "Nepoata lui Motoc", "Inca un pas", "Marirea".

Am putea face o paralela intre aceasta structura si cea din nuvela istorica Alexandru Lapusneanul, de C. Negruzzi, impartita in capitole, avand fiecare cate un motto. Din compararea celor doua lecturi, scrise la o distanta istorica relativ mica, observam ca autorii imprumuta uneori subdiviziuni de la o specie literara la alta.